

Пінская гарадская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма
Сектар крэзнаўства цэнтральнай бібліятэкі
Інфармацыйна-бібліяграфічны сектар

да **70** - годдзя з часу стварэння
ПІНСКАЙ ФАБРЫКІ МАСТАЦКІХ ВЫРАБАЎ
“КРЫНІЦА ПАЛЕССЯ”,
рэспубліканскага ўнітарнага вытворчага прадпрыемства

шорт-ліст

Пінск, 2016

Гісторыя **Пінскай фабрыкі мастацкіх вырабаў** “Крыніца Палесся” пачалася са стварэння ў 1946 г. арцелі «8 Сакавіка», дзе працавала 16 чалавек. Першая прадукцыя вышывальнай арцелі «8 Сакавіка» - жаночыя сукенкі, блузкі, мужчынскія кашулі, абрусы, накідкі і г. д. - была ўпрыгожана ручной мастацкай вышыўкай у тэхніцы «крыж», «падліковая роўнядзь», «свабодная роўнядзь», машынай вышыўкай «тамбур» і інш. Вялікая разнастайнасць гафту з тонкімі і складанымі ўзорамі, якія захаваліся ў былых работніц фабрыкі, сведчыць аб высокім майстэрстве вышывальшчыц. Старажытнае майстэрства не забыта і ў нашы дні. Вышытыя вырабы адрозніваюцца багаццем каляровых спалучэнняў, якасцю.

У 1961 годзе арцель была рэарганізавана ў фабрыку мастацкіх вырабаў. Калектыў папоўніўся новымі майстрамі-надомнікамі з горада і навакольных вёсак, якіх знаходзілі дзякуючы адмысловым творчым экспедыцыям па вобласці. У 1966 г. да працы ў надомных умовах былі прыцягнуты ткачы і вёскі Моталь Іванаўскага раёна. Яны стваралі выдатныя ручнікі, сурвэткі, абрусы, якія выпускаліся невялікімі партыямі па заказах фірменных магазінаў. Паступова вёска Моталь ператварылася ў буйны цэнтр па вытворчасці тканых ручнікоў. Гэта рамяство з захаваннем мясцовых мастацкіх асаблівасцяў перадаецца з пакалення ў пакаленне, пашыраецца асартымент, укараняюцца новыя віды ткацтва. На ўчастку ткацтва працавала 100 чалавек.

Непаўторныя і своеасаблівыя тканыя вырабы. Як і ў даўніну, на ручных станках - кроснах майстрыхі ткуць сённыя шторы і пакрывалы, абрусы і сурвэткі, ручнікі і тканіны для адзення. У дасканаласці ўзораў і складаных перапляценнях гэтых тканін злучыўся шматвяковы вопыт сялянскага рамяства і вялікае мастацтва сучасных ткачых. Гэтыя рукатворныя рэчы (святочныя арнаментаваныя ручнікі, шторы, пледы, кілімкі, сумкі, камплекты для кухні, гасцінай, шматколерныя хусткі, шалікі і паясы) уносяць утульнасць і непаўторны нацыянальны каларыт у сучасны жылы інтэр'ер і побыт. У дэкаратыўным аздабленні ручнікоў Пінская фабрыка мастацкіх вырабаў прытрымліваецца нацыянальных традыцый. Адбіраюцца найбольш цікавыя, святочныя ўзоры. У сучасным побыце такія ручнікі могуць быць выкарыстаны ў якасці дэкаратыўных дарожак, сурвэтак.

У сярэдзіне 1970-х гадоў была асвоена мастацкая апрацоўка дрэва з выкарыстаннем своеасаблівага віду роспісу алейнымі фарбамі. Маладыя майстры стваралі выдатныя вырабы ўтылітарнага і сувенірнага прызначэння: шкатулкі, дошкі, падносы, наборы для сыпучых прадуктаў, вазы, пано, статуэткі, каравайніцы, кантэйнеры для хлеба, медалі, каралі, брошкі, кулоны, распісныя падстаўкі, вялікодныя яйкі і іншыя прадметы з разьбой, роспісам, інкрустацыяй, выкананыя ручным спосабам. Незвычайна разнастайны і прыгожы асартымент пінскіх строчавышытых вырабаў - сталовай, пасцельнай бялізны, жаночага і мужчынскага адзення, спецвырабаў да юбілейных дат - сцягаў, гербаў і інш.

У 1998 г. арганізаваны новы ўчастак па вытворчасці сцэнічных касцюмаў, дзе ствараюцца высокамастацкія ўнікальныя касцюмы па

народных матывах, якія з'яўляюцца сапраўднымі творамі мастацтва, адрозніваюцца віртуознай распрацоўкай дэталёў, кампазіцыйнай завершанасцю, багаццем тэхнікі афармлення. Асновай для стварэння вырабаў служаць старадаўнія ўзоры народнага мастацтва. З даўніх часоў вядомы беларусам звычай упрыгожваць вопратку, ручнікі і абрусы вышыўкай. Кожная мясцовасць, а нярэдка нават асобныя вёскі, адрозніваліся асаблівым узорам. Разнастайна каляровая гама гафту. Старажытнае рамяство працягвае развівацца на фабрыцы. З тэхнік вышыўкі выкарыстоўваюцца пераважна «крыж», «роўнядзь», «гладз'явы валік», «рышэль», «тамбур». Прымяняюцца машынная і ручная вышыўка. Вялікім попытам у насельніцтва карыстаюцца вышытыя ручнікі, камплекты сталовай і пасцельнай бялізны, чайныя і кававыя камплекты. Не выходзяць з моды вышытыя падкоўдранікі і навалачкі. Вышыўка белым па беламу сцелецца карункамі, выразна чытаецца каляровы ўзор. У асартыменце фабрыкі маецца пасцельная бялізна на любы густ. Абавязковы элемент святочна прыбранага стала – прыгожы абрус: высакароднае спалучэнне белай бавоўны з неадбеленым льном.

На фабрыцы таксама выпускаюцца вырабы з ручным роспісам па тканіны, сувенірныя і падарункавыя лялькі ў нацыянальнай тканай вопратцы з ручной вышыўкай.

З 2000 года – гэта рэспубліканскае ўнітарнае вытворчае прадпрыемства (РУВП) Пінская фабрыка мастацкіх вырабаў “Крыніца Палесся”. Уваходзіць у склад Дзяржаўнага вытворча-гандлёвага аб'яднання “Белхудожпромислы” Кіравання справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Галоўная мэта прадпрыемства – адраджэнне, захаванне і далейшае развіццё народных мастацкіх промыслаў як часткі нацыянальнай культуры.

Вырабы прадпрыемства карыстаюцца нязменным попытам у пакупнікоў, якіх прыцягвае магчымасць набыць не проста неабходную ў побыце рэч, але і ўнікальны прадмет народнага мастацтва. Прадукцыя фабрыкі рэалізуецца праз гандлёвую сетку

1. **Пинская фабрика художественных изделий «Крыніца Палесся»** / А. В. Борисевич // Регионы Беларуси. В 7 т. Т. 1. Кн. 2. Брестская область : энциклопедия / редколлегия: Т. В. Белова [и др.]. — Минск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2009. — С. 212 —213.
2. **Пинская фабрика художественных изделий «Крыніца Палесся»**: // Республика Беларусь : энциклопедия : в 7 т. — Минск, 2008. — Т. 6. — С. 66.
3. **Пінская фабрыка мастацкіх вырабаў “Крыніца Палесся”** / С. А. Салаячук // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. — Мінск, 2001. — Т. 12. — С. 368.
4. **Прамысловасць** // Гісторыя Пінска. Ад старажытнасці да сучаснасці: да 915-й гадавіны з першага летапіснага ўпамінання / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. Інстытут гісторыі. — Мінск : Вышэйшая школа, 2012. — Гл. 9.2.2. — С. 572 — 586.
5. **Жук, Е.** По цене производителя : [Пинская фабрика художественных изделий "Крыніца Палесся" предлагает сотрудничество с представителями малого бизнеса] / Елена Жук // Пінскі веснік. 2016. 1 красавіка (№ 27). С. 3.
6. **Жук, Е.** Талантливая и обаятельная : [о вышивальщице Пинской фабрики художественных изделий "Крыніца Палесся" Ирине Сацкове] / Елена Жук ; фото Вячеслава Ильенкова // Пінскі веснік. 2016. 12 лютага (№ 13). С. 3.
7. **Жук, А.** Музыка ткацтва : [ткачыхі фабрыкі мастацкіх вырабаў "Крыніца Палесся" вырабляюць шалікі для Федэрацыі хакея РБ] / Алена Жук ; фота Вячаслава Ільянкова // Пінскі веснік. 2016. 15 студзеня (№ 5). С. 1.
8. **Ильяшевич, А.** Хенд мейд наряд для елки : [Пинская фабрика художественных изделий "Крыніца Палесся"] / Анна Ильяшевич ; фото Анны Веренич // Пінскі веснік. 2015. 18 снежня (№ 101). С. 9.
9. **Полховский, В. С.** "Крыніца Палесся" : шаг впереди : [интервью с директором Пинской фабрики художественных изделий В. С. Полховским] / интервью взяла Елена Жук ; фото Вячеслава Ильенкова // Пінскі веснік. 2015. 20 лістапада (№ 93). С. 2.
10. **Милевская, Н.** Штучный товар : [на Пинской фабрике художественных изделий "Крыніца Палесся" осваивают новую технологию - делают кукол из мастики для лепки] / Наталья Милевская // Полесская правда. 2015. 14 февраля (№ 13). С. 2.
11. **Гришковец, В. Ф.** Куклы из мастики : [на Пинской фабрике художественных изделий "Крыніца Палесся" осваивают новую технологию - делают кукол из мастики для лепки] / Валерий Гришковец // Заря. 2015. 10 февраля (№ 15). С. 4.
12. **Щур, О.** Лицо для куклы : [на Пинской фабрике художественных изделий "Крыніца Палесся" осваивают новую технологию - делают кукол из мастики для лепки] / Елена Жук беседует с главным

- художником фабрики Ольгой Щур // Пінскі веснік. 2015. 6 лютага (№ 11). С. 4.
13. **Жук, Е.** Пинские сувениры - в Президент-отеле : 69 сувениров Пинской фабрики художественных изделий "Крыніца Палесся" представлены в галерее Государственного подарочного фонда в Президент-отеле / Елена Жук // Пінскі веснік. 2015. 6 лютага (№ 11). С. 4.
 14. **Жук, Е.** Вышиванка - в тренде мировой моды : [на Пинской фабрике художественных изделий "Крыніца Палесся" шьют вышиванки] / Елена Жук // Пінскі веснік. 2015. 6 лютага (№ 11). С. 4.
 15. **Жук, Е.** Не терять своей марки / Елена Жук // Пінскі веснік. 2013. 5 жніўня.
 16. **Щербакова, Т.** "Вясковыя матывы" Елены Лозицкой : [Пинская фабрика художественных изделий "Крыніца Палесся"] / Тамара Щербакова // Пінскі веснік. 2013. 2 студзеня. С. 4.
 17. **Щербакова, Т.** "Модница" открывает время льна : [Пинская фабрика художественных изделий "Крыніца Палесся"] / Тамара Щербакова // Пінскі веснік. 2009. (№ 69). С. 2.
 18. **Пилецкий, Е.** Качественное обновление : [фабрика художественных изделий] / Е. Пилецкий // Пінскі веснік. 2003. 21 кастрычніка. С. 2.
 19. **Пилецкий, Е.** Ткачихи – мастерицы : [фабрика художественных изделий] / Е. Пилецкий // Пінскі веснік. 2002. 27 снежня. С. 2.
 20. **Пилецкий, Е.** "Визитки" полесской глубинки : [фабрика художественных изделий] / Е. Пилецкий // Пінскі веснік. 2002. 30 жніўня. С. 2.
 21. **Грицишина, В.** Исключение из правил : [фабрика художественных изделий] / В. Грицишина // Полесская правда. 2001. 3 мая. С. 3.
 22. **Романчук, И.** Магическая сила мастерства : [фабрика художественных изделий] / И. Романчук // Пінскі веснік. 1999. 6 красавіка.
 23. **Салейчук, С. А.** Причудливых узоров волшебство : [интервью с гл. инженером фабрики художественных изделий С. А. Салейчуком] / интервью взял М. Ковба // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.
 24. **Павлов, М.** На то он и фирменный : [о фирменных магазинах фабрики художественных изделий] / М. Павлов // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.
 25. **Игнатович, А.** Опыт берет свое : [об участке художественной росписи по дереву фабрики художественных изделий] / А. Игнатович // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.
 26. **Павлов, М.** Фабричные изделия экзаменует Америка : [об экспорте продукции Пинской фабрики художественных изделий] / М. Павлов // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.
 27. **Михайлов, К.** Молодо, да не зелено : [об экспериментальной лаборатории фабрики художественных изделий] / К. Михайлов // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.

28. **Игнатович, А.** Есть дело до всего : [беседа с председателем профсоюза фабрики художественных изделий С. С. Данилевичем] / беседовал А. Игнатович // Полесская правда. 1998. 9 декабря. С. 2.
29. **Станкевич, Т.** На конвейере – театральные костюмы : [фабрика художественных изделий] / Т. Станкевич // Полесская правда. 1998. 25 февраля.
30. **Романчук, И.** Вре́мён связующая нить : [фабрика художественных изделий] / И. Романчук // Пінскі веснік. 1997. 3 чэрвеня.
31. **Станкевич, Т.** В старых традициях : [фабрика художественных изделий] / Т. Станкевич // Пінскі веснік. 1996. 29 кастрычніка.
32. **Ровицкий, В.** Хранители традиций : [фабрика художественных изделий] / В. Ровицкий. Заря. 1979. 26 апреля.
33. **Красичкова, Е.** Как солнечная радуга : [о ткачихе Пинской фабрики художественных изделий А. В. Шиколай] / Е. Красичкова // Сельская газета. 1977. 20 марта.
34. **Ступак, А.** Мастерница : [о вышивальщице Пинской фабрики художественных изделий А. В. Ложкиной] / А. Ступак // Заря. 1973. 16 октября.
35. **Смоляр, Б.** Без рекламаций [о работе коллектива Пинской фабрики художественных изделий] / Б. Смоляр // Заря. 1973. 10 августа.
36. **Володько, Ф.** «Надомник» хочет в мастерскую [к вопросу создания производственных объединений по художественным промыслам на Пинщине] / Ф. Володько // Советская культура. 1973. 5 января.
37. **Радионова, А.** На учете каждая минута : [фабрика художественных изделий] / А. Радионова // Пинская правда. 1962. 24 мая.
38. **Коротышевский, В.** В коммунистической бригаде : [фабрика художественных изделий] / В. Коротышевский // Пинская правда. 1962. 1 мая.
39. „Крыніца Палесся” захоўвае беларускія традыцыі [Электронны рэсурс] // Беларускае Радыё Рацыя. Рэжым доступу: <http://www.racyja.com/kultura/krynitsa-pallessya-zakhouvae-belaruskiya>
40. **Пинская фабрика художественных изделий «Крыніца Палесся»** : официальный сайт [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://pinsk.partnerinfo.by/>
41. **Ильяшевич, А.** Фабрика художественных изделий «Крыніца Палесся» выпустила сувенир к Году огненной обезьяны [Электронный ресурс] / Анна Ильяшевич // Пінскі веснік. Режим доступа: <http://p-v.by/strumen/997/>

Выканаўцы:

Баговіч Т.К., галоўны бібліятэкар аддзела абслугоўвання і інфармацыі ЦБ

Гарачова А.Н., галоўны бібліёграф аддзела абслугоўвання і інфармацыі

Верасень, 2016